Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4
Section: Language and Discourse

THE AMBIGUITY INSIDE THE NOUN PHRASES

Ionela Gușatu

Assist., PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest

Abstract: This paper aims to present methods of disambiguation inside a noun phrase. The noun phrase under study is made up of two nouns. By using both semantic and syntactic criteria, this paper tries to provide the best method in distinguishing between various interpretations that noun phrases may present.

Keywords: ambiguity, compounds, noun phrase

Pentru a înţelege funcţionarea grupului nominal este nevoie de o prezentare prealabilă a structurii acestuia. Structura grupului nominal prezentată în această lucrare se bazează în linii generale pe câteva elemente de cadru ale gramaticilor generative, elementele în cauză fiind: lexiconul şi rolul special care i se rezervă, prin regulile de subcategorizare, în versiuni recente ale gramaticilor generative nontransformaţionale[1]; teoria nivelelor de proiecţie sintagmatică[2].

După cum ştim, lexiconul unei gramatici este constituit din elemente lexicale (cuvinte) şi consemnează proprietăţile fonologice, gramaticale şi semantice ale cuvintelor. Proprietăţile cuvintelor sunt captate prin reguli de subcategorizare, iar corespunzător acestor proprietăţi vom avea proiecţii de diferite nivele în sintaxă. Pe baza acestor informaţii vom prezenta în continuare structura sintactică a grupului nominal.

---

[1] Mai ales Head-driven Phrase Structure Grammar (HPSG) – Pollard şi Sag (1987, 1994).

[2] „X-bar Syntax". Jackendoff (1977) a arătat că proiecţia sintagmatică nu se realizează la întâmplare, ci potrivit unor principii sau constrângeri.

Principiul 1 se referă la *principiul endocentricităţii* conform căruia fiecare grup GX (unde X = V, N, A, Prep, etc.) are un centru lexical X^0 şi fiecare centru lexical X^0 proiectează până la proiecţia maximă GX.

Principiul 2 vizează prima proiecţie (sau *nivelul bară-1*) a unui centru X^0, şi anume X', care conţine toate complementele cerute de acel centru. Acest lucru corespunde structurii:

$X' \rightarrow X^0 \frown Complement$.

Constituenţii care nu sunt ceruţi de centru (adjuncţii) se combină cu o categorie intermediară ca să formeze o nouă proiecţie X'. Acestă regulă se aplică fiecărui adjunct în parte: $X' \rightarrow X' \frown Adjunct$. La sfârşit se combină specificatorul cu cea mai înaltă proiecţie X' pentru a forma proiecţia maximală GX:

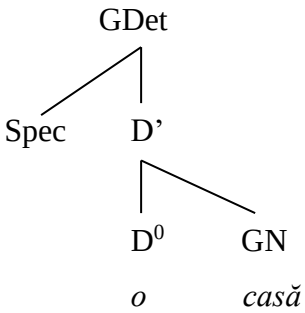
$GX \rightarrow Specificator \frown X'$.

BDD-A25417 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:43 UTC)

1. Grupul Nominal (GN) şi Grupul Determinatorului[3] (GDet)

Structura grupului nominal aşa cum o descriem aici se bazează pe cadrul de subcategorizare[4] deţinut de un substantiv (sau un substitut al lui) şi de proiecţia sintagmatică reglementată prin constrângerile X-bar syntax. În gramatica generativă de inspiraţie chomskyană, grupul nominal a fost înlocuit cu GDet (DP), ca urmare a influentei propuneri a lui Abney (1987):

(1)

Însă pentru scopurile prezentei analize, nu este necesară preluarea propunerii lui Abney. Grupul determinatorului este un model al *morfosintaxei* grupului nominal. De aceea, el include în grupul nominal atât elemente lexicale cât şi noduri funcţionale (realizate prin morfeme, desinenţe sau cuvinte gramaticalizate), în vreme ce în modelul cu care lucrăm aici morfologia şi sintaxa unei părţi de vorbire se situează în compartimente separate ale gramaticii. Aceasta defineşte (spre deosebire de modelul Government and Binding) o *teorie lexicalistă tare* (sau *strictă*).

2. Grupul nominal în gramaticile româneşti

Organizarea constituenţilor în grupuri pentru domeniul nominal este o perspectivă relativ recent adoptată în lingvistica românească şi se datorează lucrărilor de descriere

[3] Barbu (2004: 76) explică folosirea termenului *determinator* ca echivalent al lui *determiner* din engleză: „(...) să adoptăm un alt termen, pe cel de *determinator* (...) care să includă şi articolele, ba chiar şi unele adjective care nu sunt pronominale, dar care împărtăşesc proprietăţile specifice determinatorilor (de exemplu *anumit* şi *divers*)".

[4] Cadrul de subcategorizare (CS) al unui centru este reprezentat de argumentele selectate de acesta împreună cu proprietăţile lor sintactice şi semantice. Cornilescu (1995a: 89-105) propune următorul cadru de subcategorizare:

(1)
a.	*V → CS/ _ ≠*	*latră*
	V → CS/ _GN	*bea bere*
	V → CS/ _GN^GPrep	*anunţă pe Ion de vizita Mariei*
b.	*P → CS/ _GN*	*lângă casă*
c.	*A → CS/ _GPrep*	*îndrăgostit de ea*
	A → CS/ _Prop	*fericit că a scăpat*
d.	*N → CS/ _GPrep*	*credinţa în Dumnezeu*

BDD-A25417 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:43 UTC)

structurală şi generativă a limbii române (Vasiliu şi Golopenţia Eretescu 1969, Stati 1972, Pană-Dindelegan 1976). Un model al grupului nominal din această perspectivă se propune în Florea (1983). Grupul nominal ca grup al determinatorului este descris în Cornilescu (1995b). O abordare a grupului nominal, din perspectiva HPSG vizând în mod special comportamentul determinatorilor a propus Ana-Maria Barbu (2004). În sfârşit, un model al grupului nominal care combină descrierea generativă cu cea funcţională se află în Pană-Dindelegan[5]:

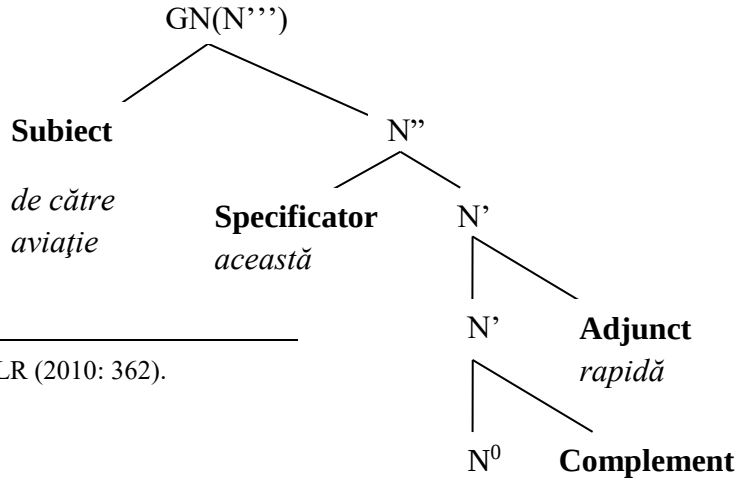
(2) *[(Determinant)(Cuantificator)Centru(Modificator)(Posesor)(Complement)]*
[$_{GN}$[acele]$_{Det}$ [trei]$_{Cuant}$ bijuterii$_{Centru}$ [frumoase]$_{Modif}$ [ale reginei]$_{Pos}$]

3. Structura grupului nominal asumată în această lucrare

Bazându-ne pe regulile de subcategorizare şi pe constrângerile X-bar, iar, în mod mai general, pe principiile unei gramatici generative nontransformaţionale vom urma aici modelul adoptat în Barbu (2004). Grupul nominal are prin urmare un centru (substantiv, pronume sau numeral), şi poate avea complement(e), subiect, specificator şi adjunct, ca în exemplul de mai jos (parantezele rotunde indică opţionaliatea):

(3) *această distrugere rapidă de către aviaţie a terenurilor de antrenament terorist*
N^0: [centru nominal]: *distrugere*
N$^{'}$: [[centru] [complement]]: *distrugere ...a terenurilor de antrenament terorist*
N’: [[[centru] [complement]] [(adjunct)]]: *distrugere rapidă ...a terenurilor de antrenament terorist*
N’’: [[[centru, complement][(adjunct)]] [(specificator)]]: *această distrugere rapidă... a terenurilor de antrenament terorist*
N’’’(=GN): [[[[centru, complement][(adjunct)]] [(specificator)]] [(subiect)]]: *această distrugere rapidă de către aviaţie a terenurilor de antrenament terorist*
Exemplul din (3) este reprezentat sub formă de arbore în (4):

(4)

[5] În GBLR (2010: 362).

BDD-A25417 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:43 UTC)

Ambiguitatea grupurilor nominale

În ceea ce priveşte ambiguitatea rezultată din diferitele relaţii semantice care au loc între termenii unei unităţi nominale complexe, limba engleză este cea care se confruntă cel mai adesea cu această problemă. Acest lucru se întâmplă datorită absenţei unei prepoziţii care să dea indicii despre relaţia care are loc între elementele unităţilor complexe, cum este cazul limbilor romanice. De exemplu, *hair brush* are două interpretări: prima se referă la o "perie făcută din peri" (CONSTITUTIVE), iar cea de-a doua se referă la o "perie pentru pieptănat" (TELIC). În limbile romanice, această distincţie este făcută cu ajutorul prepoziţiilor:

(5) *a. perie de păr* (perie pentru pieptănat)
cuţit de plastic (cuţit de tăiat plasticul)
b. perie din păr (perie făcută din păr natural)
cuţit din plastic (cuţit făcut din plastic)

Precum Pustejovsky (1995), Johnston şi Busa (1999) afirmă că cea mai bună metodă de a reduce numărul interpretărilor unui grup nominal complex este de a examina contextul în care acesta apare. De asemenea, aceştia menţionează că pentru o mai bună interpretare, trebuie analizată şi relaţia dintre cuvântul centru şi modificator. Această analiză va oferi informaţia necesară pentru tipul de modificare ce ar avea loc în cadrul unui grup nominal.

În ceea ce priveşte corespondenţa grupurilor nominale complexe, nu toate grupurile nominale romanice au echivalent în limba engleză (6). Traducerea din engleză în limbile romanice este mai dificilă din cauza lipsei explicaţiei relaţiei semantice dintre centru şi modificator. Cea mai bună metodă de a oferi traducerea corectă este de a determina relaţia dintre elementele cuvintelor compuse englezeşti şi apoi de a determina prepoziţia corectă în limbile romanice pentru exprimarea relaţiei. Cât despre traducerea grupurilor nominale complexe din limbile romanice în limba engleză, aceasta este mai simplă şi constă într-un grup nominal format din două substantive:

(6) *sare de baie* *pastă de dinţi*
bath salt *toothpaste*

Însă nu toate grupurile nominale complexe din limbile romanice pot fi traduse printr-un grup nominal format din două substantive. În astfel de cazuri, construcţia nominală potrivită pentru limba engleză cere posesivul:

(7) *cuţit de măcelar*

BDD-A25417 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:43 UTC)

butcher's knife[6]

După cum am observant în aceasta lucrare, deşi grupul nominal este bine definit la nivel sintactic, la nivel semantic poate prezenta ambiguităţi care pot fi clarificate cel mai bine pe baza contextului dat.

BIBLIOGRAPHY:

Barbu, Ana-Maria, *Sintaxa determinatorilor: Analiză lingvistică şi aplicaţie computaţională*, Editura All Educational, Bucureşti, 2004.

Cornilescu, Alexandra, *Concepts of Modern Grammar*, Editura Universităţii din Bucureşti, 1995.

Johnston, Michael; Busa, Federica, *Qualia structure and the compositional interpretation of compounds.* În E. Viegas (ed.), Breadth and Depth of Semantics Lexicons, Dordrecht: Kluwer Academic, p.167-187, 1999.

Jackendoff, Ray, *X-bar Syntax: A Study of Phrase Structure.* The MIT Press, Cambridge, Massachusetts and London, England, 1977.

Pollard, Carl şi Sag, Ivan, *Head-Driven Phrase Structure Grammar*, The University of Chicago Press, Chicago, 1994.

Pustejovsky, James, *The Generative Lexicon,* The MIT Press, Cambridge, Mass., 1995.

[6] Exemplele sunt date de Johnston şi Busa (1999: 185).

BDD-A25417 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:43 UTC)